

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘU.

COLABORATORI:

I. Aldea, Jer. Ciungan, I. Breazu, Const. N. Buzatu, I. Dobre, A. Duvleă, P. Petringenar, A. Popa, Elena Dr. Stoianovici, I. Raica, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitetele școlare și particul. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Ajud.

Adunarea asociației noastre.

Am publicat în numărul trecut al revistei, că adunarea generală a asociației noastre învățătoresci s'a amânat pe zilele de 29 și 30 Iunie a. c. A trebuit să se facă aceasta amânare, fiindcă nu s'a putut obține modificarea ordinului ministerial, privitor la termenul examenelor de absolvire, care dupăcum se știe coincide tocmai cu cel al adunării asociației.

De altă parte tocmai credem că aceasta amânare a adunării din cestiune nu va fi în paguba nimenui; din contră toți vom profita de ea. Mai zilele trecute primisem doară vre-o câteva scrisori dela unii învățători, cari ne rugau să intervenim pentru amânarea adunării, fiindcă se temeau, că pe data când era convocată întâia oară adunarea, nu își vor putea primi salariile. Astăzi dorința acestor învățători se implinește. Credem doară, că până la sfârșitul acestei luni toți învățătorii își vor putea primi salariile.

Noul cor al asociației care va debuta pentru întâia oară acolo, încă se va putea pregăti bine până la data recentă. Asemenea noi toți ne vom putea termina până atunci toate lucrările de încheierea anului școlar așa,

că ne vom putea duce liberi, liniștiți la aceasta adunare de foarte mare importanță pentru tagma noastră învățătorescă.

Toată lumea dăscălească din județ să se pregătească și să alerge dară la adunarea asociației, în Abrud pe zilele fixate. Să nu se uite, că adunarea aceasta va fi un prilej prin care se va putea arăta tuturor forța, organizarea, disciplina și prestațiunile artistice ale învățătorimei din acest județ. Cu cât vom fi mai mulți și cu cât ne vom valida mai bine, cu atât ne va crește prestigiul și autoritatea înaintea lumii. Aceasta adunare va fi o adevărată probă pentru învățătorimea din acest județ.

Toț odată cu prilejul acestei adunări vom avea prilejul bine venit, ca să cunoaștem, cea mai romantică regiune a județului nostru, plină de frumseți naturale și reminiscențe ale trecutului românesc.

Dacă adunarea aceasta ar consta numai din frumoasele excursiuni proiectate, și atunci ar trebui să alerge învățătorii noștri la ea. Nici când nu li se va îmbia mai bine prilejul să facă o excursiune plăcută de studii în Munții — Apuseni, decât de rândul acesta, în societatea tuturor colegilor din județ.

Ar fi bine, ca la excursiunile proiectate să ia parte și alți membrii din familiile învățătorilor noștri, ca soții, fii etc. Și asta pentruca să poată profita cât mai mulți dintre ei din distracțiile plăcute și instructive ale astor fel de excursiuni.

Cheltuelile nu pot fi mari, fiindcă se poate călători ieștin astăzi și prin munți cu autobusul. Se vor însoți mai mulți la olaltă, ca să se vină mai ușor. De locuință și alimentație se va îngriji comitetul local aranjator, în fruntea căruia e dl. învățător-director Ioan Simulescu din Abrud. Dânsul publică în acest număr un „aviz“, rugând să fie încunostiințat până la 20 l. c. de către toți participanții.

Noi stăruim deci din toată inima, ca nici-un învățător din județ să nu pregetea a merge la adunarea asociației din Abrud pe ziua de Sf. Petru, 29 Iunie a. c.

Marian Sasu

Incerări practice în domeniul școlii active.

IV.

Centrul de interes: Alimentația și animalele.

In studiu: Laptele, cl. V- VI- VII 5 zile de lucru.

Observații: Vaca e o mașină de lapte. Preface fânul, iarba în lapte. Pământul hrănește lumea. Aliment ușor de digerat.

Aparatul digestiv (scurtă repețire). Conține sare suficientă, apă suficientă, aliment complet.

Asociații în timp. În trecut popoarele nomade de trăiau aproape numai cu lapte. Iși mânau turmele dela o pășune la alta. Epoca de păstorire la poporul nostru. Turma de oi, ciobanul cu gluga, cu fluierul cu bâta împetrițată, cu fluierul la cingătoare, doina românească. Cântece de vitejie, povești, glume, ghicitori la foc. Oieritul la Români (Poienari, Mocani din Săcele. Căutare de pășune în Muntenia, Dobrogea.

Asociații în spaț. Caracteristice munților Carpați și Apuseni de a avea podșuri bune de pășune (Bucegii, Muntele Găina).

Cămila în deșerturile Africii și Asiei, tarandul în folosul Laponilor (Scandinavia, Siberia).

Industria laptelui.

Chiag, caș, urdă, zăr, brânză, burdul. Separator de smântână, butoiu de bătut untul.

Industria laptelui în alte țări. Danemarca (cooperative de producție) Olanda, Belgia, Elveția, exportul lor de fabricate din lapte în Germania și Anglia cu multe fabrici, aglomerare de muncitori.

Australia și Argentina exportă în Europa cantități de unt. Concurență. Fabricație naționalizată. Ține piept concurenței.

Vocabular: cioban, origine slavă, la munte, păcurar, origine latină, la câmpie.

Calcul: Venitul dela o oaie, dela 9 dela o turmă. Factura unui fabricant de unt. Cubajul unui cuibăr (cilindric) câți litri conține? Instalația unei ferme. Mașini. Bugetul fermei.

Higienă. Curițenia. Laptele descompune ușor. Mijloace de păstrare.

Desemn. Stână, Separator. butoiu de bătut untul. Fazele prin care trece laptele, până ajunge în burdul să fie conservat. Pachete de unt, lăzi. transport cu trenul, cu vaporul.

Lectură. „Miorița“ de V. Alexandri. „Baciul Tomejea“ de M. Sadoveanu, din viața mocanilor stabiliți în Dobrogea.

Conferență scrisă. Resumatul studiului.

Gramatica: Expresiuni la obiect cu caractări în comun.

Toma Coctșiu

Ortografia

și mijloacele ei de predare în școala primară.

Ortografie, cuvânt grecesc, înseamnă scriere corectă. Dacă celelalte studii își au însemnătatea lor în școala primară, nu de mai puțină însemnătate; ba chiar de mai mare însemnătate e ortografie și punctuația corectă. De am scrie nu știu ce opere filozofice, scrisul nostru n-ar valora nimic fără o ortografie și punctuație bună, deoarece ce un cuvânt scris greșit, din care de. e. lipsește o literă sau are una în plus sau punctuație nefolosită sau folosită greșit ar îngreuna foarte mult sau ar schimba total înțelesul ce voim a-l da ideilor noastre îmbrăcată în cuvinte scrise. Ortografia și punctuația au deci scopul de a face pe copil, să scrie clar, ajutându-l a da ideilor sale înțelesul dorit de el. Scopul acesta trebuie să-l urmărim prin predarea ortografiei în tot decursul școlii primare cu atât mai vârtos, cu cât majoritatea cetățenilor de mâne rămân cu ortografia și punctuația învățată în școala primară. O altă însemnătate mai are ortografia mai ales când e simplă, că ajută streinilor, ca să ne poată învăța mai ușor limba.

Înainte de a încerca să tratez despre mijloacele și felul ei de predare, să vedem: cam cum stăm în privința ortografiei române, cari sunt elementele ei și mai ales cauzele pentru cari ortografia e cel mai greu studiu de predat cu succes în școala primară. Că e cel mai greu studiu de predat respective aici obținem mai greu rezultatul dorit, o afirm, bazat pe împrejurarea, căci până când ori-ce alt studiu poate fi însușit de elevi îndestulător, n'am întâlnit însă nici un absolvent de școală primară, al cărui scris să fie liber de ori-ce greșală ortografică sau de punctuație. Cauza nu e a se căuta numai în nedestoinica învățământului în predarea ei, ci și în altă împrejurare. Constatat dela început, că ortografia noastră nu are un material de predat bine determinat ca și alte studii, nefiind uniformă. Nu aflăm uniformitate ortografică și de punctuație nici chiar în scrisul persoanelor competente a îndruma ortografia noastră în direcție bună; profesori universitari discută și azi chestiuni ortografice și nu se unesc în părerile lor. Filologii români, cari ar fi fost chemați a ne creia o ortografie sănătoasă, în congresul lor dela Cernăuți; ținut 21—23 Mai 1927, au abandonat discuție asupra ortografiei. Nu știu dacă deatunci încoace au mai discutat ei asupra ortog-

rafiei sau ca academia română să fie dat vr'un glosar ortografic, menit a uniformiza ortografia, chestiune atât de necesară de rezolvată, Măcar dacă ar apărea mai des scrieri asupra ortografiei, dar mai puțin decât despre ori care alt studiu, a-se scrie tocmai despre ortografie. De aici urmarea ce o vedem în marea dezbateră ce există în privința ortografiei în atâtea și atâtea ziare, reviste, cărți și chiar manualele didactice, în cari scisul ortografic diferă dela autor la autor. Pe urmă noi învățătorii cari am învățat în diferitele licee și școli normale, folosim altă și altă ortografie mai mult sau mai puțin corectă, dar după cum ortografia de azi — neuniformă, complicată, greoaie și chiar contradictorie. Ca se motivez acestea, amintesc vreo câteva exemple: Unii dintre diferiții autori de bucați literare folosesc în ortografia lor 2 i în loc de unul, alții 1 i, alții i format din i în toate cazurile, alții liniuță în loc de apostrof și invers; unii folosesc alții nu folosesc accentul grav după cum dați fiind că ortografia noastră se bazează pe 3 principii și astfel e complicată și greoaie, deci ei țin d a o simplifica sau a o face mai ușoară. În tendințele lor însă se isbesc de câte unul din aceste principii făcând ortografia și complicată și contradictorie. Ca să pot ilustra această afirmație, dați-mi voe a arăta puțin cum a fost ortografia noastră mai în trecut, să arăt mai pe larg principiile pe cari se bazează azi și pe urmă arătând greșelila mai dese, ce le fac elevii ca astfel pe baza acestora cred că pot evidența mai bine: cari sunt cauzele greutăților ortografice și cum aș crede a le înlătura apropiindu-ne de o ortografie mai puțin greoaie, mai uniformă, mai simplă și care să nu fie contradictorie.

Circa până la 1924. ortografia noastră se întemeia pe principiul etimologic introdus de etimologistii I. Micu, Gh. Șincăi și P. Maior cari pretindeau să se păstreze caracterul provenienței cuvântului și anume caracterul latin. În urmăre se scriau cuvinte ca acestea: scie în loc de știe dela latinescul scio, Dum-nedeu cu d în loc de z dela latinescul deus, țeară dela latinescul terra, a audi dela audire în loc de auzi cu z, toate cu accent grav pe o în loc de oa dela latinescul totum etc. Glosarul ortografic edat de academia română în anul 1904 a întocuit în mare parte acest principiu. Zic în parte pentru-că și azi scriem și așa se explică de ce, cuvinte ca rege cu g dela latinescul regis, legi cu g dela latinescul leges etc. A rămas deci și până azi urma principiului etimologic. Acest principiu însă a fost înlocuit în mare parte cu principiul fonetic care cere să scriem așa cum auzim și care predomină azi în cea mai mare parte ortografia noastră. Astfel nu mai scriem ca în trecut: opresce, ci oprește, nu cetesce ci cetește etc. Pe lângă acest principiu, se mai bazează ortografia noastră azi și pe principiul istoric care cere să scriem cuvintele în așa fel, ca să se observe modificările suferite de cuvânt în decursul vremii. D. ex. folosim liniuță la pronumele prescurtate și apostrof când lipsește o vocală în cuvânt.

Aşa d. e. în cuvintele : lipsindu-ne, văzându-l folosim liniuță, ca să se observe că *ne* ține locul pronumelui pe *noi* și *l* ține locul pronumelui pe *el* și cuvintele se pronunță și scriu așa pentru prescurtare. Tot pentru prescurtare, folosim și apostrof în exemple : *n'avea, v'run* în loc de a zice nu avea și vreun ca să se observe că lipsesc vocalele *u* și *e*. Al treilea principiu este cel logic, care cere să arătăm înțelesul deosebit ce-l au cuvintele cari să pronunță la fel. Așa casa de locuit se scrie cu 1 *s*, iar cassa de bani cu 2 *s*. Dintre aceste trei principii, după cum vedem, principiul istoric e acela care îngreunează și complică mai mult ortografia, pentru că avem cazuri când după regulă trebuie să folosim apostrof, dar liniuța e în dreptătită. Așa în exemplele să-l, s-au, ce-ți lipsesc vocalele *î*, *e*, *i* și am pune apostrof, dar putem pune și liniuța dacă ne ținem de regula despărțirii pronunțelor prescurtate în cuvânt. Vom vedea mai târziu în care cazuri cred să folosim apostrof și în cari liniuța. În exemplele oamenii, săracii etc. scrise cu 2 *i* bazați pe principiul fonetic venim în contradicție pentru că nu pronunțăm 2 ; ci numai un *i* tare ; al doilea *i* e superfluu. Se folosește 2 *i* cu intenția de-a ușura ortografia, dar din contra astfel se complică. Despre acestea și alte cazuri voi veni mai târziu mai pe larg.

Am amintit acestea ca să vedem cât e de necesară o simplificare a ortografiei și anume în felul ca ea să se bazeze numai pe un principiu d. e. pe cel fonetic. Astfel s-ar învăța mai ușor, dar simplificarea ar fi necesară și din motive de ordin material. Rusul Bernecker spune în gramatica lui, că înainte de-a se simplifica ortografia în țara lor în era bolșevismului, folosirea numai a unui semn ortografic vechiu costa Rusia pe fiecare an 400.000 ruble. Svedienii deasemenea și-au simplificat ortografia.

Să vedem acum greșelile și cauzele pentru cari copii fac atâtea greșeli. În general țin înainte să constat că scrierea corectă a cuvintelor depinde de îndemânarea învățătorului clasei prime în predarea scris cititului. Majoritatea materialului ortografic se predă în cl. I și II urmând a se preda în cl. III și celelalte înpreponderanță nu atât ortografia cât punctuația. Inceputul ortografiei derivă din predarea literelor.

Am aflat chiar în clasele superioare elevi cari nu știu lega literele următoare de legătura literelor *v*, *b*, *r*, ci litera următoare o leagă cu partea din jos a literelor amintite. D. e. *va*, *bani*, etc. Cauza e că învățătorul nu controlează destul scrisul elevilor nici nu arată îndeajuns rolul acestei părți de literă, îndrumând elevii a îndrepta.

2. Lăsarea literelor din cuvânt deasemenea se face din cauză că învățătorul nu stăruie îndeajuns la desfacerea silabelor în sunete și litere, punând pe elevi a-și ceti cuvântul scris cu ocazia corecturilor, pentru că astfel elevul să și observe singur greșala. Această procedură o folosim și la cuvintele cu greșelile următoare :

- a) când se scrie cuvântul cu 1 i în plus d. e. orași Sebeși.
 b) când folosesc după o consonanta vocala â mai ales după
 consonantele n și m d. e. *îni* școală, *împărtire* etc.
 c) când scriu pe u la sfârșitul cuvântul d. e. lupu, calu,
 ceea ce provine din pronunțarea necorectă a învățătorului.
 d) când scriu tacie cu i, ceea ce provine din predarea de-
 fectuoasă a literelor compuse ce. ci.

3. Copiii mai greșesc, neștiind când se folosiască n și când
 m, d. e. scriu *înpărat* în loc de împărat, *împreună* în loc de
 împreună, *înbrăcat* în loc de îmbrăcat. Regula cere ca înaintea
 lui p și b totdeauna să folosim m.

4. Alte greșeli fac când scriu vorbe ea : vorbea, banuească,
 lămurească etc. cu e în toc de i. Astfel de greșeli se pot în-
 drepa mai cu succes în cl. V cu ocazia conjugării verbului,
 punând astfel de vorbe la modul infinitiv, bazându-ne la scrierea
 lor pe principiul etimologic.

5. În loc de-a scrie cuvinte ca fuge, merge, rege etc. cu g,
 copii le scriu cu j. Cauza e că învățătorul nu pronunță corect
 adecă dj și în urmare și copii pronunță și scriu greșit. De altfel,
 după cum vedem scrierea acestor fel de cuvinte se bazează și
 pe principiul fonetic și pe cel etimologic.

6. O confuzie găsim la copii în cetirea și scrierea cu 2 i.
 Ei citesc și scriu cuvinte cari ar reclama 2 i cu 1 i și invers.
 Să vedem întâi ce ne spune în vrvința lui i dl profesor. I. Ol.
 Ștefănescu Svensky, dela universitatea din Londra, în articolul
 său publicat în Revista generală a inv. Nr. 9 din a. 1926. Dom-
 niasa, după ce face un studiu științific asupra lui i, ne recomandă.
 a reintroduse în ortografia noastră i scurt. moale adecă i că
 semicerc de odinioară și 1 i tare, cerând eliminarea lui 2 i
 Cere reintroducerea lui i moale amintit pe motivul practic al
 simplificării ortografiei și pe motivul principiului fonetic. Afară
 de acestea mai amintește și motivul politic, arătând că dat fiind
 că limba noastră cu i moale va fi mai ușor învățată atât de stre-
 inii din internul țării, precum și de cei din afară de hotarele
 țării. Spune că având a instrua în limba româna studenți streini
 în Stocholm, în Londra și la cursurile de vară a universității po-
 pulare dele Vălenii de Munte, acești studenți au singură greutate
 serioasă în scrierea și cetitul românesc tocmai în folosirea lui i.
 E absolut necesar ca să avem 2 semne deosebite pentru 2 sunete
 a căror deosebire întreolaltă este evidentă ca lumina soarelui,
 adecă deosebirea între i pronunțat tare și i moale. Spune
 domnia-sa, că dacă cuvântul haină ar fi scris cu i moale, l-am
 citit exact după principiul fonetic, pe când dacă am folosi 1 i
 tare, cuvântul ar avea alt înțeles. Tot așa ar fi mai simplu să
 scriem cuvântul *copiii* nu cu 3 i, ci numai cu 2 i cum de fapt
 îl auzim. Bazat pe greșelile copiilor și aprobând părerea profes-
 orului amintit, țin să mai adaug următoarele exemple : cuvinte

ca oamenii, săracii, bogații scrise cu 2 i, copii le cetesc adesea cu 1 i tare așa cum le aud, pentru-că de fapt noi nu pronunțăm oameni-i, bogați-i niciodată cu 2 i, ci numai cu 1 i tare, deci în atari cuvinte al 2-lea i e de prisos. Cu 2 i pronunțăm și deci vom scrie numai suvinte în cari de fapt se aude d. e. lecțiile, rudeniile, fiind-că. Iată deci, că suntem contradictorii când spunem elevilor să scrie cu 2 i, când il aud tare. Și întors. Copii cetesc cuvinte cu oameni, săraci, scrise cu 1 i tare ca și când ar fi scrise cu 2 i pentru că la predarea vocalei i, ei il aud sunând. Dacă oameni, săraci scrise cu 1 i tare s'ar scrie cu i moale, confuzia și contradicția ar dispărea, conformând-ne principiului fonetic în tocmai și am urma și simplificării. Scrierea cuvintelor ca iepure, ieste, iera cu 1 i tare de unii autori cu scopul de-a se conforma principiului fonetic, deasemenea e contradictorie, pentru-că dacă am citi așa cum e scris, ar trebui să zicem i-epure, i-este, i-era pecând dacă în aceste cuvinte am folosi i moale, am citi și scrie amăsurat principiului fonetic exact. Fiind-că vorbesc d. e. din urmă, cari se mai scriu și fără i, deci săi bază pe principiului etimologic, provenind dela cuvintele lepuris, est, eram și mat sus după principiul fonetic, să mi-o spună filologii : după care din aceste 2 principii să ne orientăm la scrierea unor atari cuvinte, pentru-că vedem, că ar fi corect scriind în ambele feturi. Sunt de părere totuși din motivul simplificării să ne orientăm după principiul etimologie cu toate că în acest caz ne izbim de principiul fonetic, pentru-că nu zicem el ci iel. Tot din cauza la 1 i tare, copii greșesc când cetesc cuvântul deși nu cu i tare, ci cu i moale. Unii scriu cuvântul deși și alte asemenea cu accent grav pentru a evita greșala ce se face cu citirea acestor fel de cuvinte, crezând că astfel se vor ceti exact adevărat cu 1 i tare. E adevărat, dar această uită, că în acest fel produc confuzie și mai mare, pentru-că noi știm că regula pentru accentul grav sună numai pentru vocalele dela sfârșitul verbelor la timpul imperfect. Dacă ar exista i moale, atunci cuvinte ca deși ar trebui scrise cu i tare, s'ar citi exact. Din eliminarea lui 2 i am întâmpina greutăți la predarea articolului. În interesul ortografiei aș chiar abandona predarea articolului i în școala primară. Vedem deci din exemplele privitoare la folosirea lui i, cât de mult e îndreptat i moale, prin care ortografia corespunde mai bine principiului fonetic dar și simplificării, ușurând scrisul și eliberându-l de atâtea greșeli.

7. Unii autori de cărți și jurnale folosesc i format din i peste tor, iar elevii noștri nu știu când să folosească i format din a și când format din i cu toate că-i învățăm regula : Folosim â din a înlauntrul cuvântului, iar la începutul cuvântului totdeauna din i. Afară de aceasta folosim din i la urma cuvântului, când urmează după consonanta r. d. e. a dobori, a hotări. În cuvinte compuse, cuvântul al doilea totdeauna se incepe cu â format din i. d. e. bunăuțelegere, bunăînvoire. Sunt de părerea

acelora. cari folosesc peste tot ă din i pentruca în aceasta văd numai o simplificare a ortografiei, dar și un început de-a ne descotorosi de uriciosul sunet slav i, care cu timpul cred a fi eliminat de tot din cuprinsul limbii române. Vedem, că acum pronunțăm întră în loc de întră.

Greșeli ortogr. de alt ordin sunt următoarele :

Despărțirea cuvintelor la sfârșitul rândului se face greșit chiar și în clasele superioare de elevi mai slabi. Se fac astfel de greșeli, pentru-că în clasa. I. nu se fac destule exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe. Unii copii nu știu că cuvintele monosilabe nu se despart, iar celelalte se despart după silabe și dacă între 2 vocale e o consonantă aceea trece la rândul viitor. Silaba care se începe cu s sau ș se trece întreagă la începutul rândului viitor. D. z. ta-blă, vorbe-ște. În cuvintele compuse despărțim cuvântul al doilea întreg. D. e. bună-stare.

Cuvinte ca fiindcă, deoarece, pentrucă scrise laolaltă de cei cari au în vedere simplificarea, le-aș scrie despărțit cu liniuță bazându-mă pe principiul istoric. Fiind-că, deoarece, etc.

Folosirea liniutei în cuvânt și apostrof se confundă adeseori. Știm că liniuțe se folosește la despărțirea pronumelor prescurtate de cuvânt pentru a ne conforma principiului istoric amintit. D. e. l-am aflat (pe el) zicând-i (lui), a oprit-o (pe ea). Apostroful îl folosim în cazul când lipsește o vocală ex. într'o (lipsește u) până'n Dunăre (lipsește i). Se întâmplă uneori însă, că avem de-a face cum am mai amintit și cu lipsa unei vocale și cu un pronume prescurtat totdeodată. D. e. s-a dus (lipsește vocala e, dar e pronumele prescurtat se), să-l vadă (lipsește i, dar e pronumele presc. îl) ce-ți este (lipsește i, dar e pronumele prescurtat îți) În aceste cazuri preferi folosirea liniuței, luând ca normă, că despart pronumele prescurtat și nu evedentez lipsa unei vocale prin apostrof decât numai atunci când numai incupe vorba de pronume prescurtat.

Mai observăm, că unui elevi nu știu folosi litera mare când se reclamă. Deasemenea scriu continuativ fără a-și turna ideele în propoziții sau fraze, apoi nu folosesc semnele de punctuație precum : punctul, semnul ?, !, virgula, dublu punct și semnele citației, dublu punct în caz de enumerări și virgula punctată. Acest material, predându-se cu ajutorul gramaticii, greșelile ce se fac în cadrul lui se fac din cauza predării defectuoase a gramaticii. În folosirea acestor nu mai din a-mi arăta părerile, deoarece-ce în folosirea acestui material e mai multă uniformitate în manualele didactice, deși și aici întâlnim greșeli. Uneori exemplele aduse în unele gramatici nu corespund regulii. Ca să obținem o ortografie și o punctuație bună la finea fiecărui an școlar și deci și la finea cursului primare ne vom folosi în general de următoarele mijloace.

1. Eștiut că copiii imitează ori-ce, deci și limbajul învățătoru-

lui. După cum vorbesc așa scriu. Din înșirarea greșelilor ivite la copii reiese că e absolut necesar ca învățătorul să folosească la predarea tuturor studiilor o pronunțare curată neaccepționabilă și liberă de regionalisme. Acestea va forma mijlocul acustic necesar la dictări.

2. Al doilea mijloc care ajută la decopieri este de a da în mâna elevilor cărți bine ortografiate.

3. Vom explica din când în când după materialul ortografic ce-l predăm și după gradul de pricepere al elevilor însemnătatea ortografiei, prezentându-le exemple de ortografie și punctuație greșite D. e. în cl. I. și II. vom prezenta un cuvânt preșit în o proporție având acel cuvânt a da alt înțeles decât pe care-l voim.

În clasa IV d. e. unde învață despre rolul virgulei le putem prezenta exemplul de felul acesta: Dacă sosește mama, la ora 4 voi veni.

Dacă sosește mama ora 4, voi veni.

În acest fel elevii vor vedea cum virgula schimbă înțelesul propoziției a doua. Prezentându-le de altă dată o scrisoare scurtă nepunctată estrasă din o poveste inventată de noi din care să reiese că cineva înțelegând rau scrisoarea nepunctată a suferit o pagubă materială.

În acest fel putem convinge pe copii despre însemnătatea virgulei și a punctuației înviorând felul de predare și stărnindu-le interesul.

4. Alt mijloc de predare e gramatica. Cu ajutorul ei predăm mai cu seamă punctuația. Aici am de observat, că gramatica se predă nu numai cu scopul de a dezvolta judecata elevului, dar mai ales pentru a da numirile necesare diferitelor părți ale vorbirii și propozițiilor pentru-ca astfel să se poată învăța ortografia. Am lipsa să știu că cutare parte din proporție se cheamă complement sau cutare proporție din frază se cheamă proporție secundară și așezarea lor, ca să știe elevii unde să pună virgula. Au elevii lipsa să știe că cutare substantiv se cheamă substantiv nume propriu, că să-i pot spune că ele se scriu cu litera mare etc. Programa oficială pretinde prea multă ortografie când cere elevului de clasa IV întreg materialul ortografic și de punctuație. În clasele următoare elevii fac numai aplicații de ortografie mai aprofundate. Elevii cei mai buni de clasa IV. pot asimila materialul, dar nu-l pot aprofunda căci aprofundarea acestui material cere un grad de pricepere mai mare; așa putea zice echivalent cu al unui elev absolvent de cl. IV liceala. Mai putem predă ortografia și cu ajutorul bucaților de citire, dar mijlocul propriu zis și cel mai important sunt compunerile cu felurile lor și formele: copieri, recopieri, dictări și corectările acestora. Nu mă estind aici asupra compunerilor arătând felurile și forma lor de predare. Propun ca despre ele să se facă o

tema teoretică pentru o altă ședință. Aici voi vorbi despre ele numai din punct de vedere ortografic după cum se va vedea în decursul temei.

Trecând la felul de predare a ortografiei țin să enumăr vreo câteva norme sau principii după cari ne vom orienta în tot decursul predării ortografiei după cum urmează :

1. Având în vedere că la învățarea ortografiei joacă rol văzul și auzul : Copii să audă cuvintele în mod exact cu toate sunetele așteptând dela ei în urmărire să se exprime rar și corect, distingând bine sunetele și literile.

2. Să deprindem elevii a observa chipurile optice ale cuvintelor ceea ce se face prin copieri și corectările lor.

3. Să stăruim mereu ca elevul să scrie fie care vorbă corect și să nu-i trecem cu vederea nici cea mai mică greșală ori de câte ori va face vreun exercițiu de scris și la alte studii.

4. Ca exerciții pentru ortografie să le dăm bucați bine cunoscute ca fond, căci altfel având a se gândi mult și al fond, succesul ortografic va fi îngreunat.

5. Vom ținea seamă și de principiul dela ușor la greu, învățând puțin și bine și mergând treptat conform dificultăților ortografice. Nu le vom da teme cu prea multe dificultăți ortografice, căci aceasta i-ar disgesta.

6. Vom scrie numai cuvinte înțelese de elevi și vom pregăti compunerea din punct de vedere ortografic atragându-le atenția asupra dificultăților ortografice ce vor obveni în temă

7. Ne vom uita în privința duratei compunerii și la etatea elevilor și amăsurat acesteia să fie lungimea temei. Pentru elevi cei mici e de ajuns dacă scriu 10—15 minute, iar pentru ceilalți mai mult.

8. Vom face numeroase exerciții de aplicare a regulilor sau dificultăților ortografice învățată, vom face memorizarea regulilor și în cadrul acestora vom da și exemple greșite uneori.

9. În tot timpul exercițiilor ortografice învățătorul va supraveghea ținuta elevilor și va controla scrisul.

10. La corectări se va proceda cu tact ferindu-ne de a duce pe unii la mândrie, iar pe alții la descurajare și mâhnire. Nu vom fi părtniitori la distribuirea notelor la compunerile de clasă.

11. La corectări vom avea în vedere și scrisul estetic pe care-l putem obține mai ușor, dacă îndrumăm elevii dela cl. III în sus a-și scrie și temele de casă cu cerneală și prin ce cum spune Ghiță am feri pe elev de obicinuița de a crede că în caetul pentru temele de casă scris cu creionul ar putea scrie și mai puțin estetic și mai puțin corect. Scrierea cu cerneală a temelor de casă ni-o recomandă și dl inspector Petrescu și chestiunea e de mare însemnătate. Fiind-că scrisul estetic stă deci

în legătură cu ortografia, iar scrisul estetic îl dobândim cu ajutorul caligrafiei țin să amintesc ceva și despre caligrafie care ajută indirect ortografiei. Inv. dir. P. Stănescu din Făgăraș scrie în articolul său „Caligrafia în școala primară” că motivul pentru care elevii noștri nu pot scrie deslul de caligrafic și eu adaug nici ortografi în o oare-care măsură, e a se căută în împrejurarea cu predarea tuturor literelor mari și mici în clasa I și dintr'o dată cu cerneală formează material prea mult. Ne recomandăm ca în cl. I să se scrie numai pe tăblițe unde putem șterge pot face elevii exerciții mai numeroase și mai ușor și să se scrie numai literile mici. În clasa II. se vor scrie și literile mari și cu creionul și numai în clasa III. să se scrie toate literile apoi cuvinte și propoziții. În felul acesta elevii vor avea timpul suficient necesar pentru aprofundarea exercițiilor caligrafice.

Dacă la înșirarea principiilor de până acum am amintit despre corectări să vedem acum care e procedura la copieri dictări și corectări.

Copierile.

La o copiere cum am mai amintit trebuie să se facă pregătirea și anume în felul următor: Se citește odată bucată. Se întreabă: Despre cine se vorbește? Unde începe vorbirea celui-lalt? Ce semse sau pus întrevorbirile lor? Le putem spune chiar pe nume, deoarece ce elevii adesea întâlnesc semnele citației. Se mai poate repeta despre litera mare, punct, semnul întrebării etc. Să stăruim însă asupra scopului principal adică asupra elementului nou ortografic. Când se face corectarea, care se face în clasă în cazul acesta, imediat după ce am terminat scrisul, căci aceasta e cea mai eficace corectare, se va insista mai mult asupra scopului principal. Se poate face corectarea și în alta oră. Corectarea se face așa că se ceteste de un elev, propoziție cu propoziție, iar ceilalți urmăresc. În clasa I propozițiile se pot desfăce în cuvinte, cuvintele în silabe și sunete insistându-se mai mult asupra cuvintelor cu dificultăți ortografice. Învățătorul are înaintea sa caietul unuia dintre ei și întreabă: Cum sa scris în cutare loc? Ce semn s-a pus? etc. și îndrumă a corecta cum se cuvine. Cuvintele cu dificultate ortografice mai mari se pot scrie pe tablă. Se mai poate face corectarea, că elevul uitându-se în carte, își corege singur greșelile. După această lucrare ar urma după părerea unora să se facă schimbarea caietelor între elevi și să se corecteze reciproc. Acestia ne recomandă o astfel de corectare invocând motivul, că elevii dau mai multe probe de spirit de observare, când e vorba de-a găsi paiul din ochi vecinului. Astfel spun ei că avem ocazia de-a putea spune elevilor prea zelosi și pătimiși față de alți, că e bine să vadă și bârna din ochii lor proprii. Alți susțin de necorect acest fel de corectare, care zic ei desvolta numai invidia și ura. Eu mă alătur părerii din urmă bazat și pe motivul că nu avem siguranță,

că vecinul va corecta bine sau va corecta și mai rău fie din neștiință sau chiar din invidie. Părerea primă o susțin numai bazat pe motivul, că prin schimbul de caiete elevii se pot obicinui cu cititul și a altui scris, dar acesta e prea puțin câștig față de stăruirea invidiei și apoi recurgerea la mijloace de potolire a ei. Elevii vor corecta așa că trag o liniuță sub cuvântul greșit și îl scriu corect de desubtul compunerii sau la margine. După toate acestea luăm și noi caietele și aruncăm ochii peste ele spre a vedea dacă mai sunt și alte greșeli neobservate. Urmează apoi la lucrările de casă corectura cu roșu de către învățător ca ultima instanță. Din aceasta nu se învață mult ca în celelalte feluri, căci ea rămâne mai departe de impresia lucrării, a ciclului de idei ce ne-a preocupat în ora compunerii. Are însă rolul de a face posibil învățătorului să cunoască de aproape pe elev și întrucât acesta a dat atenție îndrumărilor date de el. Deci acest fel de corectură nu trebuie neglijat ci utilizat la scurt timp după lecție. Pentru însemnarea greșelilor în caietete elevilor mai cu seamă în clasele superioare e bine a se întrebuița un sistem de semne convenționale necesare mai cu seamă la compunerile libere, constante pentru întreg cursul școliei și explicate elevilor. D. e. V înseamnă lipsa unui cuvânt, () sau + lucruri de prisos sau în afară de subiect, ? idei curioase sau exprimate neclar, linie sub cuvânt greșala de ortografie, p greșală de punctuație, z semn de despărțire rând nou de a capul etc. La înapoierea lucrărilor, greșelile se vor îndrepta oral sau pe tablă ce toți elevii făcând astfel o lecție de gramatică, stil, logică, ortografie și punctuație. Elevii vor îndrepta greșelile singuri din josul lucrării. Cei cari au prea multe greșeli și astfel nota sub 5, vor scrie nou în corectură întreagă lucrare.

Dictările

Sunt ceva mai grele. Aici au un rol mai mare, cum am mai spus, simțul acustic, care scormonește memoria și judecă. Dacă prin copiere se învață ceva, prin dictare se examinează în primul rând și numai în al doilea se învață. Deacea mai cu seamă aici e imperios necesară pregătirea care să face cam așa într-o lecție în care avem a face cu accentul grav, învățat mai înainte : Se povestește bucata de 2—3 elevi, se anunță că o vor scrie întocmai ca în carte și vom întreba : Cum scriem propozițiile la începutul lor ? Unde se pune punct ? Ce se pune după o întrebare ? Unde se pune accentul grav ? Un elev îl scrie la tablă în cuvântul avarea. Alții scriu alte exemple spuse de colegi. Mai putem întreba elevii și cu privire la alte elemente ortografice sau de punctuație. Acum știți, dar nu uitați semnele învățate și accentul grav (Acesta este elementul nou ortografic și deaceea vedem că se insistă asupra lui.) Se dictează apoi clar, cu propoziții întregi și pauzele indicate desemenle de punctuație la urmă se recitește bucata, pentru ca elevii acum mai concentrați să și complec-

teze lipsurile. Corectarea se face dacă e timp în aceeaș oră și în general ca la copieri sau în felul amintit. Uneori cartea poate servi de îndreptar bun de termen de comparație.

Și acum să prezint vrea câteva lecții practică după clase.

Cl. I.

În aceasta clasă se fac exerciții de copieri și corectări în legătură cu scris-cititul. Lecții speciaie de ortografie și punctuație se fac numai în a II jumătate a anului școlar.

Pâinea.

Lecție de copiere, corectare și recopiere. Să citească unui lecția. Ce se spune în partea aceasta? Altul mai departe. Se citește câte o propoziție. Înc'o dată unul dela început. Să spună unul ce am citit! (Textul: Copii adesea când mâncați, pâinea o lăpădați și o risipiți. Voi, dragii mei să nu uitați că sunt copii sărmani și goi, ce și duc viața în nevoi.) etc. *Copierea*. Scoateți tablitele! 1, 2, 3. Scrieți bucata pâinea întocmai ca în abcdar. Incepeți! Inv. observă poziția la scris, ținerea condeielor și controlul arei arisul dând îndrumări.

Va urma.

Petru Opincariu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Partea oficială.

Toate ordinele și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizați.

Obiect: *Examenele de fine de an.*

No. 1865—1929.

Știm din experiență, că dacă examenele de fine de an se țin în zilele comune, ele nu sunt cercetate de către părinții elevilor, fiindcă cei mai mulți dintre acestia sunt țărani, cari acum sunt foarte ocupați cu munca câmpului.

Pentru a da puțința și acestor părinți, că să ia parte la examen, care are să fie o adevărata sărbătoare culturală a comunei, aflăm de bine, ca să încuviințăm începerea examenelor de fine de an în ziua de Duminecă 16 Iunie a. c. Școlile și grădinile de copii cu 1—2 posturi vor putea termina examenele în ziua acesta, iar școlile cu mai multe posturi vor continua cu examenele și în zilele următoare. Toate școlile vor expune spre vederea publică lucrurile de mână ale elevilor și elevelor.

La școlile cu un singur învățător, examenul va fi presidat

de către președintele comitetului școlar; la celelalte școli va conduce examenul directorul școlii.

Acei cari vor lua parte la adunarea asociației în Abrud vor putea fi ne serbarea de fine de an în 23 ori 24 l. c.

Obiect: *Ordinea examenelor de absolvire.*

No. 1864—1929

În cele următoare se comunică ordinea examenelor de absolvire dela școalele primare de stat și minoritare din județul nostru și anume:

1. **Centrul Aiud** 24 Iunie (școalele din Aiud, Aiudul de Sus, Măgina, Ciumbrud, Asinip. Prezident: Revizor. M. Sasu.

2. **Centrul Alba-Iulia** 25 Iunie (școalele din Alba-Iulia, Bărabanț și Totoiu. Prezident: Revizor M. Sasu.

3. **Centrul Sebeș** 26 Iunie (școalele de stat din Sebeș, Lancrăm și Petrești). Prezident: Revizor M. Sasu.

4. **Centrul Miraslău** 27 Iunie (școalele din Miraslău, Ormenis, Gâmbaș și Cicău). Prezident: Subrevizor Aug. Ocnean.

5. **Centru Ocna-Mureșului** 25—26 Iunie (școalele din Ocna-Mureșului, Cisteiu, Ciuciu, Copand, Decea, Inoc, Fărău). Prezident: Subrevizor Aug. Ocnean.

6. **Centrul Teiuș** 23—24 Iunie (școalele din plasa Teiuș). Prezident: Subrevizor V. Maca.

7. **Centrul Ighiu** 25—26 Iunie (școalele din plasa Ighiu). Prezident: Subrevizor V. Maca.

8. **Centrul Abrud** 24 Iunie (școalele din plasa Abrud). Prezident: Inv. dir. Ion Simulescu.

9. **Centrul Săsciori** 23 Iunie (școalele din Săsciori, Laz, Sebeșel și Cacovița). Prezident: Inv. dir. V. Zdrenghea.

10. **Centrul Căpâlna** 23 Iunie (școalele din Căpâlna, Deal, Sugag și Loman Pleși). Prezident: Inv. dir. Gr. Bădiță.

11. **Centrul Strungari** 24 Iunie (școalele din Strungari, Loman Sat, Loman Tonea, Răchita, Purcăreț). Prezident: Inv. A. Duvlea.

12. **Centrul Pianul de Sus** 23 Iunie (școalele din Pianul de Sus și Pianul de Jos). Prezident: Inv. dir. D. Ordean.

13. **Centrul Tărtăria** 24 Iunie (școalele din Tărtăria, Cioara, Acmarium și Blandiana). Prezident: Inv. dir. I. Cionca.

14. **Centrul Vințul de Jos** 25 Iunie (toate școalele din localitate). Prezident: Subrevizor P. Chirca.

15. **Centrul Daia Română** 24—25 Iunie (școalele din Daia Ghirbom, Cut și Berghin). Prezident: Inv. I. Goția-Sebeș.

16. **Centrul Răhău** 24 Iunie (școalele din Răhău și Călnic)
Prezident: Inv. dir. Gh. Albu.

17. **Centrul Ciugud** 24 Iunie (școalele din Ciugud, Șeușa, Limbă, Oarda de Sus, Păclișa și Hăpria). Prezident. Subrevizor P. Chirca.

18. **Centrul Petrești** 26 Iunie (școala luterana). Prezident: Subrevizor P. Chirca.

19. **Centrul Călnic** 25 Iunie (școala luterană.) Prezident: Inv. dir. V. Zdrenghea.

20. **Centrul Pianul de Jos** 24 Iunie, școala luterană.
Prezident: Inv. D. Oană.

21. **Centrul Berghiu** 23 Iunie, școala luterană. Prezident: Subrevizor P. Chirca.

Școalele, cari eventual nu s'au însinuat până acuma la Revizorat, se vor prezenta la centrul cel mai apropiat.

Domnii directori, aflători cu școlile în centrele de examinare, vor îngriji, de încortiruirea învățătorilor și a elevilor dela școlile din jud. Invățătorii, cari prezintă elevi la examen, vor aduce cu sine matricola, în care se vor introduce notele și se va semna de membrii comisiei examinatoare. De altfel pentru orientare pot servi ordinele și instrucțiunile noastre din anii trecuți.

Revizor, *M. Sasu.*

Aviz.

Pentru a ne putea îngriji din timp de cvarțire și cele de lipsă pentru alimentație și deplasări — rog pe domnii colegi și colege cari doresc a lua parte la adunarea generală a Asociației inv. secția jud. Alba. ce se va ținea în Abrud în zilele 29 și 30 Iunie a. c. să binevoiască a mă aviza până la data de 20 Iunie prin o cartă postală.

Abrud la 31 Maiu 1929.

Ioan Simulescu,
inv. dir.

